

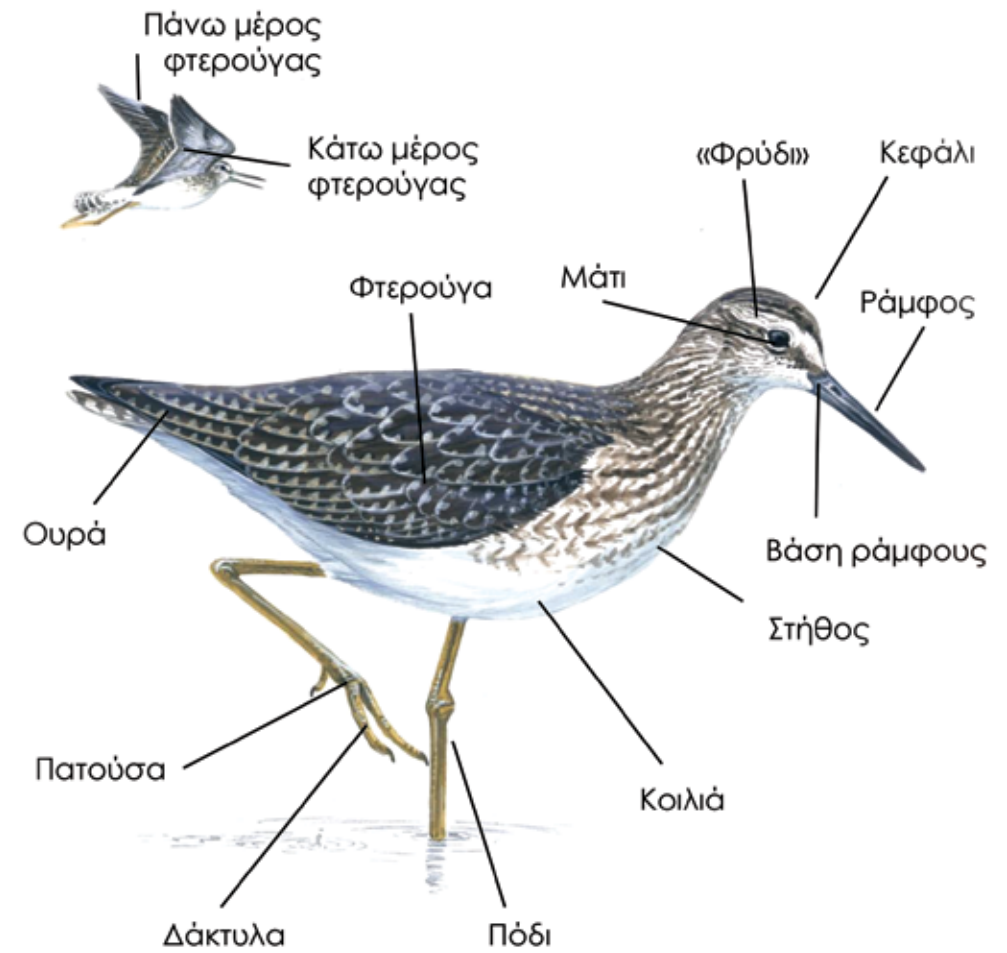

Κλείδα αναγνώρισης για τα κυριότερα είδη πουλιών της λίμνης της Ορόκλινης

LIFE OROKLINI
project

Μέρη πουλιού

Πρωτότυπο από Mike Langman/RSPB images

Κλείδα αναγνώρισης για τα κυριότερα είδη πτηνών της λίμνης της Ορόκλινης

Συγγραφή κειμένων κλείδας

Δρ. Μαρίνος Σταύρου
Ηρώ Κουζάλη

Κατά την ετοιμασία της κλείδας συμμετείχαν

Σοφία Μαζαράκη
Μύρια Τσιάρτα

Γραφιστική επιμέλεια

Χριστιάνα Χαραλάμπους

Έκδοση

Cassoulides MASTERPRINTERS

ISBN SET: 978-9963-0-9178-2

Ιανουάριος 2014

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα LIFE+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σημείωση

Η κλείδα αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού πακέτου «Εκπαιδευτικό υλικό για τη λίμνη της Ορόκλινης», που ετοιμάστηκε στα πλαίσια του έργου «Αποκατάσταση και Διαχείριση της Ζώνης Ειδικής Προστασίας Λίμνη Ορόκλινης, Λάρνακα» (LIFE10 NAT/CY/000716).

Οδηγίες χρήσης κλείδας

Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας ονομάζεται «Κλείδα αναγνώρισης για τα κυριότερα είδη πουλιών της λίμνης της Ορόκλινης».

Ακολουθώντας τις οδηγίες της κλείδας θα μπορείτε να αναγνωρίσετε τα κυριότερα είδη πουλιών που θα συναντήσετε στη λίμνη της Ορόκλινης.

Στο τέλος της αναγνώρισης δίνεται για κάθε πουλί:

- η επιστημονική του ονομασία (λατινική ονομασία),
- αν είναι σπάνιο (Σπάνιο = Σ) ή κοινό (Κοινό = Κ) στη λίμνη Ορόκλινης,
- επιπρόσθετες πληροφορίες.

Στο τέλος της κλείδας υπάρχει ευρετήριο με τα πουλιά που περιέχονται σε αυτήν, κατά αλφαβητική σειρά (με βάση την κοινή και την επιστημονική τους ονομασία).

1. Ξεκινώντας από τη σελίδα 1, συγκρίνετε τις φιγούρες με το πουλί που θέλετε να αναγνωρίσετε.
2. Επιλέξτε από τις γενικές ομάδες έχοντας υπόψη την περιοχή όπου εντοπίστηκε το πουλί και τη φιγούρα που ταιριάζει καλύτερα σε αυτό (δίνονται βοηθητικές περιγραφές για κάθε ομάδα).
3. Αφού επιλέξετε την ομάδα στην οποία ανήκει το πουλί που μελετάτε γυρίστε στη σελίδα που σημειώνεται δίπλα από αυτό.
4. Στη συνέχεια διαβάστε προσεκτικά τις περιγραφές για κάθε είδος και διαλέξτε αυτή που πιστεύετε ότι περιγράφει καλύτερα το είδος που μελετάτε.
5. Ανατρέξτε στη σελίδα που σημειώνεται δίπλα από την περιγραφή που επιλέξατε για να επιβεβαιώσετε ότι το είδος του πουλιού που μελετάτε είναι το ίδιο με τη φωτογραφία στην οποία καταλήξατε.

Εμφάνιση πουλιού και περιοχή που εντοπίζεται

Υδροβία και Παρυδάτια

Βρίσκονται συνήθως μέσα ή κοντά στο νερό. Τα περισσότερα έχουν μεμβράνη ανάμεσα στα δάκτυλα. σελ.2

Στρουθιόμορφα

Μικρά πουλιά που έχουν προσαρμογές στα πόδια για κούρνιασμα ακόμα και σε κάθετες επιφάνειες. Συνήθως έχουν έντονα χρώματα. σελ.36

Ορνιθόμορφα

Βρίσκουν την τροφή τους (φυτά και έντομα) σκαλίζοντας το έδαφος. Έχουν δυνατά πόδια. σελ.42

Αρπακτικά

Πουλιά με γαμψά ράμφη και νύχια. Συνήθως εντοπίζονται να πετούν ψηλά. σελ.44

Υδρόβια και Παρυδάτια

Επιλέξτε την ομάδα στην οποία θεωρείτε ότι ανήκει το πουλί που μελετάτε

Πάπιες σελ.3

Παρυδάτια, Γλάρροι και Γλαρόνια ... σελ.12

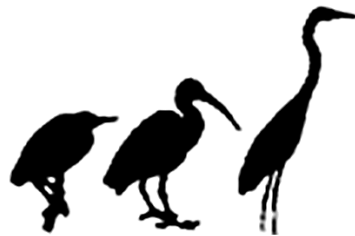
Νερόκοτες σελ.26

Βουτηχτάρια σελ.29

Αλκυόνες σελ.29

Ερωδιοί και Ίβιδες σελ.32

Πάπιες

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Οι πάπιες είναι ιδιαίτερα πουλιά καθώς είναι δύσκολο να αναγνωριστούν αφού παρουσιάζουν έντονη διμορφία (τα αρσενικά και τα θηλυκά ενός είδους παρουσιάζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά π.χ. χρώμα, μέγεθος κτλ.). Συγκεκριμένα στις πάπιες, τα αρσενικά έχουν διαφορετικά και πιο έντονα χρώματα από τα θηλυκά, κυρίως κατά την περίοδο αναπαραγωγής. Τα εντυπωσιακά χρώματα στο φτέρωμα των αρσενικών βοηθούν στην προσέλκυση των θηλυκών.

Παρατηρήστε πρώτα αν η πάπια που ψάχνετε έχει κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό όπως περίεργο ράμφος και μετά συγκρίνετε τα χρώματα του φτερώματός της με αυτά που δίνονται στην κλείδα.

1. Πάπια με κοντό λαιμό και ράμφος μεγάλο σαν σπάτουλα.
ΘΗΛΥΚΟ: Κοιλιά σκούρα καφέ που κάνει αντίθεση με το λευκό κάτω μέρος των φτερούγων.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Φτέρωμα άσπρο με κόκκινο. Κεφάλι πράσινο. Φτερούγες καφέ. **Σαξάνα**, σελ.6

2. Πάπια με μεγάλο κεφάλι.

ΘΗΛΥΚΟ: Φτέρωμα καφέ. Κεφάλι καφέ με ανοιχτόχρωμα μάγουλα.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Κεφάλι κόκκινο. Ράμφος κόκκινο. **Κοσινοτζεφαλη**, σελ.7

Πάπιες

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

3. Πάπια **μικρόσωμη**.

ΘΗΛΥΚΟ: Φτέρωμα καφέ. Φτερούγες καφέ με άσπρες λωρίδες. Μοιάζει με τη Σαξάνα αλλά έχει πιο λεπτό ράμφος.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Κεφάλι καφέ με πράσινη λωρίδα γύρω από το μάτι. **Σαρσέλι**, σελ.8

4. Πάπια με μακρύ και λεπτό **λαιμό**. **Φτερούγες** μακριές, στενές και μυτερές.

ΘΗΛΥΚΟ: Φτέρωμα γκριζο με καφέ στίγματα. Κεφάλι καφέ χρώματος. Ράμφος λεπτό, σκούρο γκριζο.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Φτέρωμα γκριζο με καφέ στίγματα. Κεφάλι σκούρο καφέ. Στήθος και λαιμός άσπρος σε περίοδο αναπαραγωγής. Φτερούγες εμφανίζουν μαύρες λωρίδες. Ράμφος δίχρωμο, με ανοιχτό και σκούρο γκριζο. **Σουβλονούρα**, σελ.9

5. Πάπια **μεγαλόσωμη**. Μεγάλο κίτρινο **ράμφος**. **Κεφάλι** μεγάλο και **ουρά** κοντή. **Φτερούγα** με μπλε λωρίδα. **Πόδια** πορτοκαλί.

ΘΗΛΥΚΟ: Φτέρωμα γκριζο. Κεφάλι ανοιχτόχρωμο, καφέ.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Φτέρωμα σκούρο γκριζο. Κεφάλι έντονο πράσινο με άσπρο δακτυλίδι στον λαιμό, σε περίοδο αναπαραγωγής. Στήθος καφέ. **Πρασινοτζέφαλη**, σελ.10

Πάπιες

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

6. Πάπια με γκριζο **ράμφος**.

ΘΗΛΥΚΟ: Φτέρωμα ανοιχτό και σκούρο καφέ, πιο ανοιχτό πάνω από το μάτι.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ: Φτέρωμα ανοιχτό και σκούρο καφέ, πιο ανοιχτό πάνω από το μάτι. Κεφάλι κοκκινο-καφέ, με έντονο άσπρο χρώμα πάνω από το μάτι, σε περίοδο αναπαραγωγής. Φτερούγες ανοιχτού μπλε χρώματος. **Μασουρατζής**, σελ.11

Πάπιες

Σαξάνα, *Anas clypeata* (Κ). Εντοπίζεται στη λίμνη το φθινόπωρο και τον χειμώνα. Παρατηρείται έντονη διαφορά στα χρώματα μεταξύ αρσενικού και θηλυκού κατά την περίοδο αναπαραγωγής. Τον υπόλοιπο χρόνο το αρσενικό είναι όμοιο με το θηλυκό αλλά με πιο σκούρο κεφάλι. Αναπαράγεται σε ρηχές λίμνες και έλη με πολλή βλάστηση. Η λίμνη της Ορόκλινης είναι η μόνη περιοχή της Κύπρου που καταγράφηκε να φωλιάζει αυτή η πάπια.
(πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Πάπιες

Κοτσινοτζέφαλη, *Netta rufina* (Κ). Εντοπίζεται στη λίμνη συνήθως την άνοιξη και τον χειμώνα. Προτιμά τις μεγάλες λίμνες με καλάμια. Τρέφεται με φυτά, συνήθως από την επιφάνεια του νερού. Η λίμνη Ορόκλινης είναι η πρώτη περιοχή της Κύπρου όπου καταγράφηκε να φωλιάζει αυτή η πάπια.
(πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Πάπιες

Σαρσέλι, *Anas crecca* (Κ). Εντοπίζεται τον χειμώνα και την άνοιξη. Η πιο μικρόσωμη πάπια. Αναπαράγεται σε μεγάλη ποικιλία υγροτόπων και συνήθως βρίσκεται σε μεγάλα κοπάδια. (πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Πάπιες

Σουβλονούρα, *Anas acuta* (Κ). Εντοπίζεται στη λίμνη τον χειμώνα. Έχει μακριά ουρά και λαιμό. Προτιμά τις λιμνοθάλασσες κατά την περίοδο του χειμώνα και γλυκά νερά κατά την περίοδο αναπαραγωγής. (αριστερά: θηλυκό, δεξιά: αρσενικό)

Πάπιες

Πρασινοτξέφαλη, *Anas platyrhynchos* (Κ). Βρίσκεται στη λίμνη ολόχρονα εκτός από κάποια καλοκαίρια που το νερό εξατμίζεται τελείως. Πολύ κοινή πάπια, πρόγονος της κατοικίδιας. Αναπαράγεται σε όλους σχεδόν τους υδροβιότοπους.
(πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Πάπιες

Μασουρατζής, *Anas querquedula* (Σ). Συναντάται την άνοιξη και το καλοκαίρι. Πηγαίνει στην Αφρική για τον χειμώνα. Προτιμά ξέβαθα νερά με πολλά φυτά.
(πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Μικρού μεγέθους πουλι

1. **Φτέρωμα** άσπρο, με ανοιχτό καφετί στο πάνω μέρος του σώματος. **Φτερούγες** ανοικτό καφετί χρώμα. **Ράμφος** κοντό, μαύρο. **Πόδια** σκουρόχρωμα. **Πλουμίδι**, σελ.16
2. **Φτέρωμα** άσπρο, με ανοιχτό καφετί στο πάνω μέρος του σώματος, μοιάζει με το Πλουμίδι αλλά έχει χαρακτηριστικό κίτρινο χρώμα σαν δαχτυλίδι γύρω από τα μάτια. **Ράμφος** κοντό, μαύρο. **Πόδια** ανοιχτόχρωμα. **Λιμνοπλουμίδι**, σελ.16
3. **Φτέρωμα** άσπρο. **Φτερούγες** με άσπρο, γκριζο και μαύρο χρώμα. **Κεφάλι** μαύρο. **Ουρά** διχαλωτή **Θαλασσοχελιδόνα**, σελ.17
4. **Φτέρωμα** άσπρο. **Φτερούγες** με άσπρο, γκριζο και μαύρο χρώμα. Μοιάζει πολύ με τη Θαλασσοχελιδόνα. **Κεφάλι** μαύρο με άσπρη βούλα. **Ράμφος** κίτρινο με μαύρο στην άκρη. **Γλαρόνι**, σελ.17
5. **Φτέρωμα** άσπρο. **Φτερούγες** καφέ. Χαρακτηριστική άσπρη εσοχή μεταξύ των φτερούγων και πλαϊνού στήθους. **Λαιμός** κοντός. **Πόδια** κοντά. **Ουρά** μακριά. Κουνά το πίσω μέρος του σώματος του συνέχεια. **Μικρονεραλλίδα**, σελ.18

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

6. **Φτέρωμα** ανοικτό καφέ με μπεζ/άσπρες κηλίδες στο πάνω μέρος του σώματος. Τον χειμώνα εμφανίζεται πιο γκριζο. **Στήθος**, πλευρές και ουρά με λεπτές άσπρες ρίγες. **Πόδια** κίτρινα, πιο μακριά σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα. **Λασπότρυγγας**, σελ.18
7. **Φτέρωμα** γκριζο-πορτοκαλί στο πάνω μέρος του σώματος και άσπρο στην κοιλιά. Συχνά έχει άσπρο «φρύδι». **Ράμφος** ίσιο, μικρό. **Πόδια** μαύρα. **Νανοσκαλίδρα**, σελ.19

Μεσαίου μεγέθους πουλι

1. **Φτέρωμα** άσπρο. **Ράμφος** λεπτό και μυτερό. **Πόδια** λεπτά και μακριά, ροζ. **Φτερούγες** μαύρες. **Πλάτη** μαύρη στα αρσενικά, σκούρο καφέ στα θηλυκά. **Καλαμοκαννάς**, σελ.20
2. **Φτέρωμα** άσπρο. **Φτερούγες** μυτερές με μαύρες άκρες. **Κεφάλι** άσπρο με μαύρη κηλίδα κατά την περίοδο του χειμώνα. Η μαύρη κηλίδα στο κεφάλι μεγαλώνει μέχρι που γίνεται όλο το κεφάλι μαύρο κατά την περίοδο του καλοκαιριού. **Χωραφόγλαρος**, σελ.21

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

3. **Φτέρωμα** μαυρόασπρο με όμορφους πράσινους και κόκκινους ιριδισμούς στο πάνω μέρος του σώματος. **Φτερούγες** στρογγυλεμένες. **Λοφίο** χαρακτηριστικό, λεπτό, μαύρο. **Γιαννής**, σελ.21
4. **Φτέρωμα** μαύρο, με χαρακτηριστικό άσπρο **μπάλωμα** στην περιοχή του λαιμού και στο μάγουλο. **Φτερούγες** ανοιχτόχρωμες, καφέ. **Ράμφος** μαύρο. Εντοπίζεται συνήθως σε έδαφος με ελάχιστη ή λίγη βλάστηση. **Πελλοκατερίνα**, σελ.22
5. **Φτέρωμα** καφέ με μαύρες κουκκίδες και γραμμές. **Κεφάλι** με χρώματα όπως το φτέρωμα, με άσπρο χρώμα γύρω από το μάτι. **Ράμφος** ίσιο, δυνατό, κόκκινο στη βάση του. **Πόδια** κόκκινα. **Κοκκινοσκέλης**, σελ.23
6. **Φτέρωμα** καφέ με μαύρες κηλίδες. Τα αρσενικά είναι μεγαλύτερα από τα θηλυκά και έχουν πορτοκαλί **ράμφος** και **πόδια**. **Λαιμός** σχετικά μακρύς. **Ράμφος** κυρτό, μεσαίου μεγέθους. Στη λίμνη της Ορόκλινης εντοπίζεται μόνο το φθινόπωρο και το καλοκαίρι που είναι περιόδους που το είδος δεν αναπαράγεται και κατά τις οποίες τα αρσενικά διακρίνονται από την ανοιχτόχρωμη βάση του ράμφους τους. **Μαχητής**, σελ.23

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

7. **Φτέρωμα** άσπρο, με σκούρες γραμμές στα πλευρά και στο πάνω μέρος του σώματος. **Κεφάλι** καφέ με μαύρη λωρίδα στην κορυφή. **Ράμφος** μεγάλο για το σώμα του. **Σώμα** χοντρό. **Πόδια** κοντά. **Πικατσόνι**, σελ.24
8. **Φτέρωμα** ανοιχτό καφέ. **Μάτια** χαρακτηριστικά μεγάλα, κίτρινα. **Πόδια**, μακριά σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα, κίτρινου χρώματος. Βρίσκεται σε πετρώδεις περιοχές και είναι νυκτόβιο. **Τρουλλουρίδα**, σελ.24

Μεγάλου μεγέθους πουλί

1. **Φτέρωμα** ροζ. Χαρακτηριστικός, μακρύς **λαιμός**. **Ράμφος** κυρτό, κόκκινο με μαύρη άκρη. **Φλαμίνγκο**, σελ.25

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Πλουμίδι, *Charadrius alexandrinus* (Σ). Συναντάται την άνοιξη και το φθινόπωρο. Σπάνια εντοπίζεται κοντά σε γλυκά νερά. Τρέφεται με έντομα, καβούρια ή σκουλήκια.

Λιμνοπλουμίδι, *Charadrius dubius* (Σ). Συναντάται το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Τρέφεται με έντομα. Η φωλιά του είναι μια κοιλότητα/βαθούλωμα στο έδαφος. Συνήθως εντοπίζονται σε μικρές ομάδες ή μόνα τους.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Θαλασσοχειλιδόνα, *Sterna hirundo* (Σ). Συναντάται την άνοιξη. Τρέφεται με ψάρια. Είναι αρκετά θορυβώδης.

Γλαρόνι, *Sterna albifrons* (Σ). Συναντάται την άνοιξη. Τρέφεται συνήθως με μικρά ψάρια. Προτιμά τις περιοχές χωρίς πολλή βλάστηση. Έχει χαρακτηριστικό γρήγορο επί τόπου φτεροκόπημα.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Μικρονεραλλίδα, *Actitis hypoleucos* (Σ). Συναντάται το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Συνήθως εντοπίζεται μόνο του ή σε μικρές ομάδες. «Ομιλητικός».

Λασπότρυγγας, *Tringa glareola* (Κ). Συναντάται την άνοιξη, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Συχνά εντοπίζεται σε μεγάλα κοπάδια. Όταν ενοχληθεί κουνά το πίσω μέρος του σώματος του.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Νανοσκαλίδρα, *Calidris minuta* (Κ). Συναντάται την άνοιξη και το φθινόπωρο. Εντοπίζεται σε μεγάλα κοπάδια. Είναι από τα πιο κοινά παρυδάτια πουλιά στη Κύπρο. Συχνά βρίσκεται ανάμεσα στα πόδια άλλων παρυδάτιων.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Καλαμοκαννάς, *Himantopus himantopus* (Κ). Εντοπίζεται την άνοιξη και το καλοκαίρι. Τρέφεται κυρίως με έντομα. Συχνά φτιάχνει τη φωλιά του σε χαλαρές αποικίες, σε νησίδες βλάστησης μέσα στο νερό. Η λίμνη Ορόκλινης φιλοξενεί συνήθως τον μεγαλύτερο αριθμό ζευγαριών από οποιαδήποτε άλλη περιοχή της Κύπρου.

Η επιστημονική ονομασία *himantopus*, είναι ελληνική (ιμάντας + πους) και συσχετίζεται, όπως και η λαϊκή ονομασία καλαμοκαννάς με τα λεπτά - σαν ιμάντες ή σαν καλάμια - πόδια του πουλιού.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Χωραφόγλαρος, *Larus ridibundus* (Κ). Εντοπίζεται ολόχρονα εκτός το καλοκαίρι. Τολμηρό πουλί και πολύ θορυβώδες.

Γιαννής, *Vanellus vanellus* (Κ). Συναντάται το φθινόπωρο και τον χειμώνα. Συνήθως εντοπίζεται σε λιβάδια. Πολύ θορυβώδες.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Πελλοκατερίνα, *Vanellus spinosus* (Κ). Σπάνιο είδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού εμφανίζεται μόνο σε Κύπρο και Ελλάδα. Εντοπίζεται ολόχρονα εκτός τον χειμώνα γιατί επιστρέφει στην Αφρική. Τα τελευταία χρόνια κάποιοι πληθυσμοί είναι μόνιμοι στην Κύπρο. Στις φτερούγες του υπάρχει «νύχι», γι' αυτό και στην Ελλάδα ονομάζεται Αγκαθοκαλημάνια. Σε περίπτωση απειλής το χρησιμοποιεί για άμυνα.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Κοκκινοσκέλης, *Tringa totanus* (Κ). Συναντάται τον χειμώνα και είναι περαστικό το φθινόπωρο. Φωλιάζει στο έδαφος. Είναι κάπως δειλός και κάνει πολύ θόρυβο.

Μαχητής, *Philomachus pugnax* (Κ). Συναντάται το φθινόπωρο και το καλοκαίρι. Συνήθως εντοπίζεται σε κοπάδια.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Πικατσόνι, *Gallinago gallinago* (Κ). Συναντάται το φθινόπωρο. Συνήθως μοναχικό. Αν ξαφνιαστεί και πεταχτεί στον αέρα οι φτερούγες του κάνουν δυνατό θόρυβο.

Τρουλλουρίδα, *Burhinus oedipnemus* (Σ). Εντοπίζεται ολόχρονα στη λίμνη Ορόκλινης. Τρέφεται με έντομα. Συνήθως μένει σε χωράφια γύρω από τη λίμνη και είναι πιο δραστήριο στο μισοσκόταδο.

Παρυδάτια, Γλάροι και Γλαρόνια

Φλαμίνγκο, *Phoenicopterus roseus* (Κ). Συναντάται την άνοιξη και τον χειμώνα σε κοπάδια. Όταν πετάει κρατά τον λαιμό και τα πόδια τεντωμένα.

Νερόκοτες

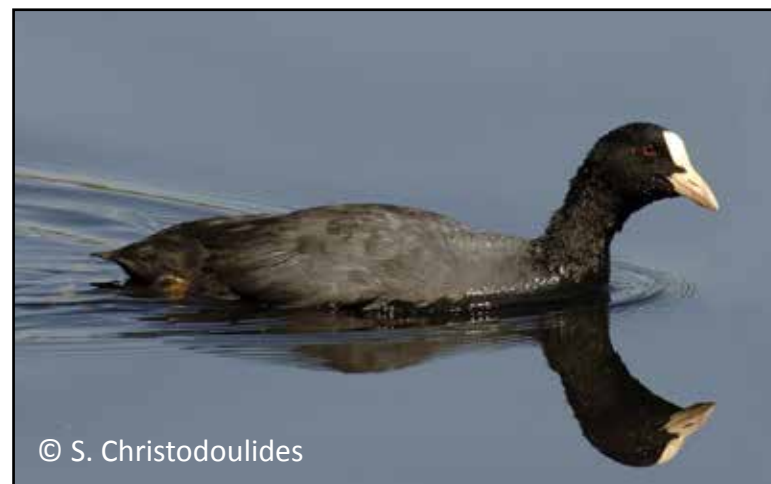
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

1. **Φτέρωμα** γκριζο-καφέ. **Ράμφος** κόκκινο στη βάση του. **Πόδια** και **δάκτυλα** μακριά κίτρινα. **Μικροπουλλάδα**, σελ.27
2. **Φτέρωμα** μαύρο. **Ράμφος** άσπρο. Χαρακτηριστική, λευκή πλάκα στο **μέτωπο**. **Καραπαττάς**, σελ.27
3. **Φτέρωμα** γκριζόμαυρο. **Φτερούγες** καφέ. **Ράμφος** κόκκινο με κίτρινη άκρη. Κάτω μέρος **ουράς** λευκό με μαύρη λωρίδα στη μέση. **Αρκοπουλλάδα**, σελ.28

Νερόκοτες

Μικροπουλλάδα, *Porzana parva* (Σ). Περαστικός μετανάστης την άνοιξη και το φθινόπωρο. Συχνάζει σε καλαμιώνες και βαθιά νερά. Έχει δυνατή φωνή.

Καραπαττάς, *Fulica atra* (Κ). Συναντάται ολόχρονα. Τον χειμώνα εντοπίζεται σε μεγάλα κοπάδια. Φωλιά σε νεκρή βλάστηση σε εμφανή τοποθεσία.

Νερόκοτες

Αρκοπουλλάδα, *Gallinula chloropus* (Κ). Συναντάται ολόχρονα.
Φωλιάζει σε πυκνή βλάστηση. Συνήθως είναι κρυμμένη.

Βουτηχτάρια

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

1. **Σώμα** κοντόχοντρο. **Φτέρωμα** καφέ-κόκκινο, το καλοκαίρι και καφέ-μπεζ τον χειμώνα. **Ράμφος** σκούρο με άσπρη άκρη και βάση. **Βουτηχτάρι**, σελ.30

Αλκυόνες

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

1. **Σώμα** μικρό, παχουλό. **Κεφάλι** έντονο μπλε. **Φτερούγες** έντονο μπλε. **Στήθος** έντονο πορτοκαλί. **Πόδια** κοντά.
..... **Αλκυόνη**, σελ.31

Βουτηχτάρια

Βουτηχτάρι, *Tachybaptus ruficollis* (Κ). Συναντάται ολόχρονα εκτός από κάποια καλοκαίρια που το νερό εξατμίζεται τελείως. Βουτά κάτω από το νερό για να βρει τροφή π.χ. έντομα σκουλήκια και μικρά ψάρια. Τα μικρά κολυμπούν από την γέννηση τους.

Αλκυόνες

Αλκυόνη, *Alcedo atthis* (Σ). Συναντάται ολόχρονα εκτός καλοκαίρι. Εντυπωσιακό φανταχτερό φτέρωμα. Τρέφεται κυρίως με μικρά ψάρια τα οποία ψαρεύει με το μεγάλο ράμφος του βουτώντας μέσα στο νερό.

Ερωδιοί και Ίβιδες

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Μεσαίου μεγέθους πουλί

1. **Φτέρωμα** κάτασπρο. **Ράμφος** λεπτό, μακρύ και μαύρο. **Λοφίο** μακρύ και άσπρο σε περίοδο αναπαραγωγής. **Πόδια** μακρὰ και μαύρα με κίτρινα δάκτυλα.
..... **Χιονάτη**, σελ.33
2. **Φτέρωμα** σκούρο καφέ. **Φτερούγες** και **ουρά** γυαλιστερό πράσινο χρώμα. **Ράμφος** σαν δρεπάνι.
..... **Χαλκόκοτα**, σελ.34
3. **Σώμα** κοντόχοντρο. **Φτερούγες** ανοιχτού γκριζου χρώματος. **Πλάτη** μαύρη. **Πόδια** ροδοκίτρινα, τα οποία γίνονται κόκκινα σε περίοδο αναπαραγωγής.
..... **Νυχτοκόρακας**, σελ.34

Μεγάλου μεγέθους πουλί

1. **Φτέρωμα** γκριζο. **Κεφάλι** άσπρο. **Λοφίο** μακρύ, μαύρο. **Ράμφος** κίτρινο. **Πόδια** μακρὰ.
..... **Γκριζος Ερωδιός**, σελ.35
2. **Φτέρωμα** καφε-κόκκινο. **Σώμα** ψηλόλιγνο. **Λαιμός** μακρὺς. **Ράμφος** μακρύ και λεπτό. **Κεφάλι** στενό. **Λαιμός** και **πλάι κεφαλιού** καφέ-κόκκινα με λεπτές μαύρες ρίγες. **Πλάτη** γκριζου χρώματος.
..... **Πορφυρός Ψαροφάς**, σελ.35

Ερωδιοί και Ίβιδες

Χιονάτη, *Egretta garzetta* (Κ). Συναντάται ολόχρονα. Τρώει ψάρια, βατράχους και έντομα. Προτιμάει να κάνει την φωλιά της πάνω σε ψηλά δέντρα.

Ερωδιοί και Ίβιδες

Χαλκόκοτα, *Plegadis falcinellus* (Κ). Συναντάται κυρίως την άνοιξη και το φθινόπωρο. Το φτέρωμα της ιριδίζει στον ήλιο. Τρώει κυρίως έντομα, βατράχια και ψάρια. Γεννάει αυγά με βαθύ μπλε χρώμα.

Νυχτοκόρακας, *Nycticorax nycticorax* (Σ). Συναντάται κυρίως την άνοιξη και το φθινόπωρο. Συνήθως το βρίσκουμε αργά το απόγευμα και νύχτα. Προτιμά πυκνή βλάστηση. Τρώει ψάρια, σαλιγκάρια, έντομα και μερικές φορές μικρά πουλιά.

Ερωδιοί και Ίβιδες

Γκριζος Ερωδιός, *Ardea cinerea* (Κ). Συναντάται χειμώνα, άνοιξη και φθινόπωρο. Προτιμάει τα ξέβαθα νερά στα οποία κυνηγάει βατράχια, ψάρια και έντομα. Τρέφεται επίσης με τρωκτικά και μικρά φίδια.

Πορφυρός Ψαροφάς/Πορφυροτσικνιάς, *Ardea purpurea* (Σ). Συναντάται συνήθως άνοιξη και φθινόπωρο. Του αρέσουν οι ξέβαθες λίμνες με πολλά καλάμια. Τρώει ψάρια, βατράχια και έντομα.

Στρουθιόμορφα

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

1. **Φτέρωμα** ανοιχτό καφέ. **Ουρά** χαρακτηριστική, πορτοκαλιά και μαύρη. **Λαιμός** μπλε με πορτοκαλιά γραμμή. «**Φρύδι**» άσπρο. Το θηλυκό μπορεί να εμφανίζεται με καφέ χρώμα και μαύρο περιλαίμιο, χωρίς το διακριτικό μπλε λαιμό.
..... **Γαλαζολαίμης**, σελ.38
2. **Φτέρωμα** γκριζο-καφέ, πιο ανοιχτόχρωμο στο στήθος. **Φτερούγες** καστανοκόκκινες. Μικρό άσπρο δακτυλίδι γύρω από τα μάτια. Το αρσενικό διακρίνεται από το μπλε κεφάλι του. **Κοτσινοφτέρι**, σελ.39
3. **Φτέρωμα** καφέ-μαύρο με άσπρες και κίτρινες κουκκίδες. Σε έντονο ήλιο το φτέρωμα μπορεί να έχει πράσινη απόχρωση. **Ράμφος** μαύρο τον χειμώνα και κίτρινο το καλοκαίρι. **Λαζούρι**, σελ.39
4. **Φτέρωμα** έντονο μπλε/πράσινο. **Φτερούγες** καστανοκόκκινες. **Λαιμός** και **ώμος** με κίτρινο χρώμα. **Ουρά** με μυτερή προεξοχή. **Μελισσοφάγος**, σελ.40

Στρουθιόμορφα

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

5. **Φτέρωμα** μαύρο. Κάλυμμα **κεφαλιού**, πάνω μέρος **λαιμού**, **στήθος** και **κοιλιά** άσπρα. **Πόδια** και **ράμφος** μαύρα.
..... **Σκαλιφούρτα**, σελ.41
6. **Φτέρωμα** ασπρόμαυρο. **Φτερούγες** μαύρες με άσπρες γραμμές. **Πρόσωπο** άσπρο. Κορυφή **κεφαλιού** και πάνω μέρος **στήθους** μαύρο. **Ουρά** σχετικά μεγάλη που την ανεβοκατεβάζει συνεχώς.
..... **Σουσουράδα/Ζευκαλάτης**, σελ.41

Στρουθιόμορφα

Γαλαζολαίμης, *Luscinia svecica* (Σ). Συναντάται στην Κύπρο την περίοδο μετανάστευσης και κυρίως τον χειμώνα. Φωλιάζει σε χαμηλή βλάστηση και θάμνους. Το κελαήδημά του περιλαμβάνει μιμήσεις άλλων ειδών.

Στρουθιόμορφα

Κοσινοφτέρι, *Sylvia conspicillata* (Σ). Συναντάται ολόχρονα. Δειλό πουλί που φωλιάζει σε θάμνους. Συχνάζει και σε ξηρούς τόπους αλλά μερικές φορές το συναντούμε κοντά σε υδροβιότοπους.

Λαζούρι, *Sturnus vulgaris* (Κ). Ξεχειμωνιάζει στην Κύπρο. Σχηματίζει μεγάλα κοπάδια και κουρνιαάζουν μαζί. Έχουν ποικίλο κελάηδημα.

Στρουθιόμορφα

Μελισσοφάγος, *Merops apiaster* (Σ). Συναντάται κατά τη μετανάστευση (άνοιξη και φθινόπωρο) ενώ ένας μικρός πληθυσμός φωλιάζει στην Κύπρο. Του αρέσει να βρίσκεται κοντά σε ποτάμια με απότομες πλευρές και καλλιέργειες. Πολλές φορές τα συναντούμε σε σμήνη.

Στρουθιόμορφα

Σκαλιφούρτα, *Oenanthe cyriaca* (Σ). Συναντάται ολόχρονα εκτός χειμώνα. Αναπαράγεται μόνο στην Κύπρο (ενδημικό) και συνήθως εντοπίζεται σε βραχώδεις και πιο ανοιχτές περιοχές.

Σουσουράδα/Ζευκαλάτης, *Motacilla alba* (Κ). Συναντάται κυρίως τον χειμώνα και κατά τη μετανάστευση. Τρώει έντομα και φωλιάζει κοντά σε νερό αλλά και σε βραχώδεις περιοχές. Πολύ δραστήρια και συνέχεια κουνάει την ουρά της.

Ορνιθόμορφα

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

1. **Φτέρωμα** σκούρο καφέ με χαρακτηριστικές ασπριδερές βούλες. Στο αρσενικό το **φτέρωμα** είναι πιο σκούρο (προς μαύρο) με καφέ-κόκκινο περιλαίμιο και χαρακτηριστική άσπρη βούλα στο μάγουλο. **Φραγκολίνα**, σελ.43

Ορνιθόμορφα

Φραγκολίνα, *Francolinus francolinus* (K). Συναντάται ολόχρονα. Μεσαίου μεγέθους πουλί, σχετικά δειλό και προτιμάει την πυκνή βλάστηση για να κρύβεται. Συνήθως περπατάει αλλά αν φοβηθεί πετάει μακριά. Χαρακτηριστικό είδος αγροτικών περιοχών.

Αρπακτικά

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Μεσαίου μεγέθους πουλί

1. **Φτέρωμα** σκούρο γκριζογάλανο (ΑΡΣΕΝΙΚΟ) ή ανοιχτόχρωμο προς καφέ (ΘΗΛΥΚΟ). **Πόδια** και **κάτω μέρος ουράς** σκούρα κόκκινα (ΑΡΣΕΝΙΚΟ) ή καφέ (ΘΗΛΥΚΟ). **Μαυροφάλκονο**, σελ.45
2. **Φτέρωμα** γκριζωπό με σκούρες και ανοιχτές κηλίδες στο κάτω μέρος του σώματος και καφέ με σκούρα ακρινά φτερά στο πάνω μέρος του σώματος. **Φτερούγες** μακριές. **Ουρά** μακριά. **Κίτσης/ Σιαχίνι**, σελ.46

Μεγάλου μεγέθους πουλί

1. **Φτέρωμα** καφέ με άσπρες και κίτρινες περιοχές στο σώμα. **Φτερούγες** μακριές με μαύρες άκρες. **Νύχια** και **ράμφος** γαμψά. **Μάτια** έντονα κίτρινα. Ενήλικα αρσενικά με πολύ ανοικτόχρωμο καφέ **κεφάλι**. **Βαλτοσιάχινο**, σελ.47
2. **Φτέρωμα** καστανό στο πάνω μέρος του σώματος και άσπρο με μαύρες κηλίδες στο κάτω μέρος του σώματος. **Φτερούγες** μακριές με 4 «δάκτυλα». **Κοιλιά** ανοιχτόχρωμη. **Ουρά** κοντή και τετραγωνισμένη. **Ψαραετός**, σελ.47

Αρπακτικά

© A. McArthur

© D. Nye

Μαυροφάλκονο, *Falco vespertinus* (Σ). Συναντάται κυρίως την άνοιξη και το φθινόπωρο σε σμήνη. Δραστήριο πουλί που τρέφεται με έντομα.
(πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Αρπακτικά

Κίτσος/Σιαχίνι, *Falco tinnunculus* (Κ). Συναντάται ολόχρονα (μόνιμος κάτοικος του νησιού). Τρώει μικρά τρωκτικά, ερπετά και έντομα. Φωλιάζει σε δέντρα, βράχους ακόμα και σε κτίρια. Το πιο κοινό αρπακτικό της Κύπρου. (πάνω: αρσενικό, κάτω: θηλυκό)

Αρπακτικά

Βαλτοσιάχινο, *Circus aeruginosus* (Κ). Συναντάται φθινόπωρο και χειμώνα. Συχνάζει σε υδροβιότοπους και φωλιάζει σε ψηλούς καλαμιώνες.

Ψαραετός, *Pandion haliaetus* (Σ). Συναντάται συνήθως το φθινόπωρο. Βουτάει στο νερό και πιάνει ψάρια με τα πόδια του.

Ευρετήριο

Αλκυόνη, 29, 31
Αρκοπουλλάδα, 26, 28
Βαλτοσιάχινο, 44, 47
Βουτηχτάρι, 29, 30
Γαλαζολαίμης, 36, 38
Γιαννής, 14, 21
Γκρίζος Ερωδιός, 32, 35
Γλαρόνι, 12, 17
Θαλασσοχελιδόνα, 12, 17
Καλαμοκαννάς, 13, 20
Καραπαττάς, 26, 27
Κίτσης/Σιαχίни, 44, 46
Κοκκινοσκέλης, 14, 23
Κοτσινοφτέρι, 36, 39
Κοτσινοτζέφαλη, 3, 7
Λαζούρι, 36, 39
Λασπότρυγγας, 13, 18
Λιμνοπλουμίδι, 12, 16
Μασουρατζής, 5, 11
Μαυροφάλκονο, 44, 45
Μαχητής, 14, 23
Μελισσοφάγος, 36, 40
Μικρονεραλλίδα, 12, 18
Μικροπουλλάδα, 26, 27
Νανοσκαλίδρα, 13, 19
Νυχτοκόρακας, 32, 34
Πελλοκατερίνα, 14, 22
Πικασόνι, 15, 24
Πλουμίδι, 12, 16
Πορφυρος Ψαροφάς, 32, 35
Πρασινοτζέφαλη, 4, 10
Σαξάνα, 3, 6
Σαρσέλι, 4, 8
Σκαλιφούρτα, 37, 41
Σουβλονούρα, 4, 9
Σουσουράδα/Ζευκαλάτης, 37, 41
Τρουλλουρίδα, 15, 24
Φλαμίνγκο, 15, 25
Φραγκολίνα, 42, 43
Χαλκόκοτα, 32, 34
Χιονάτη, 32, 33
Χωραφόγλαρος, 13, 21
Ψαραετός, 44, 47

Ευρετήριο

Actitis hypoleucos, 18
Alcedo atthis, 31
Anas acuta, 9
Anas clypeata, 6
Anas crecca, 8
Anas platyrhynchos, 10
Anas querquedula, 11
Ardea cinerea, 35
Ardea purpurea, 35
Burhinus oedicnemus, 24
Calidris minuta, 19
Charadrius alexandrinus, 16
Charadrius dubius, 16
Circus aeruginosus, 47
Egretta garzetta, 33
Falco tinnunculus, 46
Falco vespertinus, 45
Francolinus francolinus, 43
Fulica atra, 27
Gallinago gallinago, 24
Gallinula chloropus, 28
Himantopus himantopus, 20
Larus ridibundus, 21
Luscinia svecica, 38
Merops apiaster, 40
Motacilla alba, 41
Netta rufina, 7
Nycticorax nycticorax, 34
Oenanthe cypriaca, 41
Pandion haliaetus, 47
Philomachus pugnax, 23
Phoenicopterus roseus, 25
Plegadis falcinellus, 34
Porzana parva, 27
Sterna hirundo, 17
Sternula albifrons, 17
Sturnus vulgaris, 39
Sylvia conspicillata, 39
Tachybaptus ruficollis, 30
Tringa glareola, 18
Tringa totanus, 23
Vanellus spinosus, 22
Vanellus vanellus, 21

Βιβλιογραφία

Κουρτελλαρίδης, Λ. (1997). *Τα Πουλιά που Φωλιάζουν στην Κύπρο: Με Πλήρη Κατάλογο Όλων των Πουλιών της Κύπρου*. Λευκωσία: Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου.

Mullarney, K., Svensson, L., Zetterstrom, D., & Grant, P. J. (2007). *Τα Πουλιά της Ελλάδας, της Κύπρου και της Ευρώπης*. Αθήνα: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία.

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου. (n.d.). *Characteristic bird species of Oroklini lake by season*. Retrieved from http://brainserver.net/uploads/oroklini/Oroklini_Lake/Oroklinis_Birds_Each_Season_EN.pdf

Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου. (2013). *Birds of Cyprus Checklist 2007 - 2012. Table of monthly sightings and yearly occurrences*. Compiled by Colin Richardson, Birdlife Cyprus.

Φιγούρες πουλιών από "Visual Key for Bird Identification" του Idaho Museum of Natural History. Retrieved from: <http://imnh.isu.edu/digitalatlas/bio/birds/main/ident/bvk1.htm>

Φορείς υλοποίησης έργου:

